

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Corpus Doctrinae Christianae

Melanchthon, Philipp

Lipsiae, 1572

VD16 M 2890

De Deo.

urn:nbn:de:hbz:466:1-36094

IDEO CONDITUM EST GENVS HVMANVM, AC DEPTI-
 ceptus ideo redemptum est, vt sit imago & templum Dei, Deum cele-
 brans. Vult enim Deus agnosci & celebrari, & fulsisset illustris de-
 ma noticia Dei in mentibus hominum, si natura hominum mansisset
 integra: nec deinde postquam recepti sunt in gratiam Adami & Huius,
 aliud est maius ac melius opus hominis, quam vera Dei agnitio, in-
 tuocatio ac prædicatio, vt Psalm. 145. Laus eius in Ecclesia Sabba-
 rum. Et Psalm. 118. Non moriar, sed viuum, & narrabo opera Domi-
 ni. Sit igitur prima & summa cura hominis, veram de Deo doctrinam
 discere, sicut & primum præceptum hoc officium præcipue pollicetur.
 Sed humanæ mentes in hac corruptione naturæ in magna & tribu-
 latione vagantur, quæ reates an sit Deus, an sit providentia, & quæ
 Dei voluntas. Et quanquam esse Deum, & præcipere obedientiam
 iuxta discrimen honestorum & turpium impressum humanis memo-
 riis, & regulariter punite atrociora scelera atrocibus suppliciis in he-
 vita, multa illustra & firma testimonia ostendunt, tamen horrida
 dubitatione cruciantur animi: Quia vident sæpe opprimi patres bo-
 nos & malos ingentibus calamitatibus. Et quanquam notum
 mens humana agnoscat Deum punire fontes, tamen de reconcilia-
 tione nihil nouit sine reuelatione diuinæ promissionis. Ideo cum pæna
 obruimur, aut disputant homines casu eas accidere, aut miramur,
 cur Deus hanc infirmam naturam tantis miserijs oneret. Pericles pe-
 tat casu, vel ex materiæ contagijs principaliter orti pestilentiam
 Atticam, non agnoscat pœnam esse diuinam. Oedipus agnoscat de
 Deo puniri, sed profusus nihil scit de remissione peccatorum.

CVM igitur tantæ sint tenebræ humanæ mentis, agnoscentur
 ingens beneficium esse, quod Deus sese patefecit ipse clara voce
 certis testimonijs, inde vsq; ab initio post conditum genus huma-
 num, & post conditam Ecclesiam suam, quod tradidit sua voce legem
 & promissionem reconciliationis, & addidit ingentia miracula, vt
 seruauit in diluuium, deletionem Sodomorum, educationem populi
 Israël ex Aegypto, & multas resuscitationes mortuorum.

HT illustribus testimonijs quæramus Deum patefactionem
 sciungamus nos ab Ethnicis, & omnibus ignaris Euangelij, & in-
 fra inuocacione cogitemus, quem Deum inuocemus, ubi & cur illi
 us patefecerit, non vagemur animis, vt Ethnicis, aut qui ad stare
 runt, non negligenter aut frigide cogitemus de patefactione Dei,
 agnoscamus esse ingens beneficium, & certum testimonium, quod
 sit nobis opitulari. Sic deducit nos ad patefactionem Paulus 1. Cor.
 1. Cum mundus Deum sapientem non nosset per sapientiam, pater

per suam prædicationem saluos facere credentes, id est: Quia negotiorum animi, & intuetur hunc pulcherrimum ordinem, in creaturis sapientissime institutum, & nos de opifice commonefacientem, tamè dubito ne an sit prouidentia, an recipiamur a Deo, exaudiamur, iuuentur, edita est vox Euangelij, qua se Deus patefecit, & tamen hanc quoque maximam partem hominum ut fabulosam deridet. Sed aliqui amplectuntur, hi discunt recte agnoscere, & recte inuocare Deum, & donantur æterna vita, iusticia, gloria, &c.

Si c Christus deducit nos ad patefactum Deum. Cum peteret Philippus monstrari Patrem, grauitur obiurgat eum, & ab illa speculatione reuocat, ac inquit: Qui uidet me, uidet Patrem. Non vult vagabundis speculationibus quærere Deum, sed vult oculos nostros defixos esse in hunc exhibitum Filium, & inuocationem dirigi ad hunc Deum æternum Patrem, qui se patefecit misso hoc Filio, & dato Euangelio, & qui propter hunc Filium mediatorum recipit nos, & exaudit. Ita semper Deus ab initio, procedens ex sua arcana sede propter salutem nostram, & sese patefaciens, ac familiariter nobiscum colloquens, tradidit aliquod verbum ac testimonium, ad quod alligauit mentes hominum ita, ut hunc vere esse Deum æternum conditorem statuerent, qui se patefecerat hac voce, & hoc testimonio. Sic in primo præcepto alligat populum ad verbum, quod sonuit in monte Syna, & ad eductionem ex Aegypto: Ego sum Dominus Deus tuus, qui eduxi te de terra Aegypti. Complectitur omnia miranda facta in eductione, quæ fuerunt testimonia præsentis Dei. Hic idem Deus dedit promissiones de Mediatore, propter quem inde usque ab initio patres exaudiri se sciebant. Ita alligata erat eorum inuocatio ad hunc Deum, qui se in eductione ex Aegypto patefecerat, & dederat promissiones de Mediatore, ut Dauid inquit: Dixit Dominus Domino meo, sede à dextris meis: Tu es Sacerdos in æternum, &c. Ita nos iam exhibitio, crucifixo & resuscitato Christo, & Euangelij luce agnita, hoc ipsum testimonium nobis proponamus, in hunc Filium intueamur, ac discamus hæc duo, Quis sit Deus, & quæ sit voluntas eius, & nostram inuocationem ab Ethnica, Turcica, Iudaica, prudenter & ardentè sciungamus. Præcipue enim in his grauisimis quæstionibus differt vera inuocatio à falsa: Quæstione de essentia, & quæstione de voluntate. Turci etsi dicunt se inuocare vnum Deum, conditorem cæli & terræ, tamen à vero Deo aberrant, quia negant hunc esse Deum, qui misit filium Mediatorum. Non igitur recte inuocant. Est enim æterna & immota regula, Iohannis. 5. Qui non honorat Filium, non honorat Patrem.

Primo igitur Turci de essentia Dei errant, quia fingunt sibi suam Deum, qui non sit pater Iesu Christi. **S**ecundo errant de voluntate, cum promissiones ignorent, & negent filium esse

esse mediatorem, manent in perpetua dubitatione, nec possunt statim se recipi à Deo, & exaudiri. Qui vero manent in ea dubitatione, non inuocant, sed fugiunt Deum, & ruunt vel in contentum Dei, vel in æternas desperationes, & in blasphemias. **E C O N T R A**

Ecclesia Dei affirmat hunc esse Deum conditorem rerum, qui se patet, misso hoc Filio, & dato Euangelio, & editis testimonijs iugibus, quæ recensentur in historia Prophetica & Euangelica. Quod summum de essentia Dei iudicat non ex humanis imaginationibus, sed ex verbo Dei, certis testimonijs tradito. Deinde de voluntate nos scimus Filium Dei mediatorem constitutum esse mirabili & incomparabili consilio, & certo recipi & exaudiri nos petentes propter hoc Mediatorem. His discriminibus initio consideratis, quæ quidem inuocatione quotidie cogitanda sunt, rectius intelligitur, quomodo querendus, agnoscendus, & inuocandus sit Deus, quam ex ceteris speculationibus, quas multi cumularunt sine modo, in commentarijs Longobardi.

V T autem descriptionem aliquam Dei tenemus, conferam duas, alteram mutilam Platonis, alteram integram, quæ Ecclesia tradita est, & ex baptismi verbis discitur. Platonica hæc est: **D E V S E S T M E N S Æ T E R N A C A V S S A B O N I I N N A T V R A.** Quanquam autem hæc Platonica descriptio adeo enitida composita est, vt difficile sit iudicare parum exercitatis, quod deus tamen quia nondum ita describit Deum, vt se patefecit ipse, præterita est alia illustrior & propior descriptio. Verba sunt hæc. Deus esse mentem æternam, id est, essentiam spiritualem, intelligentem, æternam, causam boni in natura, id est, veracem, bonam, iustam, omnipotentem, conditricem bonarum rerum omnium, & totius ordinis in natura, & humanæ naturæ ad certum ordinem, id est, ad certam obedientiam. Hæc omnia complexus est Plato. Sed hæc sunt adhuc humanæ mentis cogitationes, quæ etsi veræ & erudite sunt, & firmis demonstrationibus natæ, tamen addendum est, qualem se Deus ipse patefecerit. Sit igitur hæc altera descriptio: **D E V S E S T E S S E N T I A S P I R I T V A L I S, I N T E L L I G E N S,** æterna, verax, bona, pura, iusta, misericors, liberrima, immensæ potentie & sapientie, pater æternus, qui Filium imaginem suam ab æterno genuit, & Filius imago Patris coæterna, & Spiritus sanctus procedens à Patre & filio. sicut patefacta est diuinitas certo verbo, quod Pater æternus cum Filio & Spiritu sancto condiderit & seruet cælum & terram, & omnes creaturas, & in genere humano condito ad imaginem suam, & certam obedientiam, elegerit sibi Ecclesiam, vt ab ea, hæc verba vera diuinitas patefacta certis testimonijs, & per verbum traditum Prophetis & Apostolis, agnoscat, inuocetur, & colatur iuxta verbum illud diuinitas traditum: & dampnentur omnes cultus, quibus

per alios Deos, & hæc vera diuinitas in vita æterna celebratur.

Hæc descriptio propius recitat quis sit Deus, & deducit nos ad patefactionem diuinam, sicut in Ecclesia semper hæc doctrina tractata est. Primum caput Genesis testatur Deum esse essentiam intelligentem, ait enim: Dixit Deus. Constat autem, dicere esse intelligentem essentiam non brutam, & esse bonam essentiam puram, iustam, & liberrimam voluntatis, testatur creatio hominis, cui ad imaginem diuinam condito impressit Deus notitiam, quæ præcipiunt bona, iusta, & ordinata, & addidit libertatem voluntatis, etsi hæc bona post lapsum priorum parentum deformata sunt. Præterea quod sit essentia æterna & omnipotens, creatio ipsa testatur, de qua dicitur: In principio creauit Deus cælum & terram.

PERSONÆ vero tres, etsi in eodem Capite obscurius monstrantur, tamen paulatim clarius reuelatae sunt. Pater dicens genuit Verbum, quod est imago æterni Patris. Et de Spiritu sancto expresse dicitur: Et Spiritus Domini ferebatur super aquas. Sed postea Patribus & Prophetis exhibita est doctrina illustrior. David & Iesaias clare supra Angelos & omnes creaturas collocant Messiam, & Deum nominant, vt Psal. 2. Filius meus es tu, &c. Et Psal. 45. Et concupiscet rex decorem tuum, Quoniam ipse est Deus tuus, & adorabis ipsum. Et Iesaias 9. Paruulus natus est nobis, & Filius datus est nobis, & vocabitur nomen eius Deus fortis, pater æternæ vitæ.

TANDEM in nouo Testamento clarissime patefactæ sunt tres personæ. vt in baptismo Christi Pater inquit: Hic est filius meus dilectus. Filius conspicitur palam stans in flumine. Spiritus sanctus vero manifesta specie insidet Filio. In hanc reuelationem intueamur, & nostras cogitationes de Deo, & inuocationem nostram ab Ethnica, Turcica, Iudaica, seingamus, & hunc æternum Patrem, qui se ibi patefecit misso Filio suo Iesu Christo, & ostenso Spiritu sancto inuocemus, vna cum Filio & Spiritu sancto conditorem rerum & opitulatorem. Hæc sæpe cogitanda sunt inter inuocandum. Quomodo autem personæ discernendæ sint, postea dicetur, prius enim aliquo modo reliqua pars descriptionis declaranda est.

DEI creaturas conditas esse à Patre, Filio, & Spiritu sancto, id quod passim in veteri & nouo Testamento traditum est, vt Iohan. 1. de Verbo: Omnia per ipsum facta sunt. Et de Spiritu sancto: Spiritus Domini fovebat aquas. Semper igitur regula teneatur infixamenti, creationem rerum, & conseruationem, opera esse totius Trinitatis, æterni Patris, Filij, & Spiritus sancti.

POSTREMO in descriptione Dei sit mentio Ecclesiæ, vt mentes nostræ sint alligatae ad hunc Deum, qui se patefecit in Ecclesia, & sciant hunc vere esse conditorem rerum, qui se dato hoc suo verbo, certis testimonijs ab initio mundi patefecit. Sciant item, sic de eo sentiendum esse sicut se patefecit.

patefecit. Ethnici & Turci quoq; iactitant se inuocare illum Deum, qui condidit cœlum & terram, sed falso id iactitant, quia vagantur animis, nec volunt audire conditorem se patefacientem verbo suo, de missio filio. Aberrant ergo à vero conditore, & fingunt sibi conditores suis speculationibus: Quare in omni cogitatione de Deo & omni inuocatione mentes intueantur Christum missum in Carne, cruciatum & resuscitatum, & statuant hunc vere esse Deum conditorem, hunc filium misit, & dedit Ecclesie suæ Euangelium. **P**er

R I utiq; particulas descriptionis, in quibus hoc quoq; sciamus, has virtutes, quas Deo tribuimus, in eo non esse accidentia, ut in nomine seu Angelo sapientia, iusticia, bonitas, sunt accidentia sunt mutabiles. Sed sicut potentia Dei non discernenda est ab essentia, aliud est, sic non sunt alie res, sapientia, veritas, iusticia, bonitas Dei, sed sunt ipsa essentia, quæ est quiddam viuum per se subsistens, intelligens, æternum, omnipotens, bonum, iustum. **H**anc

descriptionem vt teneret Ecclesia in conspectu & ob oculos, distulit ab Ethnicis opinionibus, commendauit eam nobis Christus in prima & notissima ceremonia: Ego baptizo te in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti, id est, Ego hac merfione mandato Christi iustificor, te recipi à Deo creatore omnium rerum, Patre æterno, Filio eius Iesu Christo, & Spiritu sancto, quem Deum agnosces placuit esse per Iesum Christum Filium æterni patris, & hac fiducia innocetibus, qui te Spiritu sancto reget & viuificabit ad vitam æternam, seu promissiones diuinæ pollicentur: Effundam de meo Spiritu super omnem carnem, &c. Et Christus inquit Iohan. 14. Ego rogabo Patrem, & alium Paraclætum dabit vobis, Spiritum veritatis.

QUARE de Deo cogitantes, siue in docendo, siue in innocetendo: Baptismi doctrinam, & testimonium nobis proponamus, nec tantum de numero speculemur, sed de causis, cur filius missus sit, de promissione reconciliationis, de gubernatione miranda sanctorum, qui à Christo defenduntur contra Diabolum, & Spiritu sancto mirabiliter viuificantur. Etsi enim Diabolus, qui est homicida, mirabiliter oppugnat singulos, vt auulsos à Deo euerat: tamen Christus e contra propugnat oues suas, quamlibet imbecilles & amentofas, sicut inquit: Oues meæ vocem meam audiunt, & nemo rapet eas de manu mea. Simul ergo de admirandis beneficijs Dei proprii Filium donatis, cogitemus, quoties verba Baptismi recitamus.

TESTIMONIA DE VNITATE DEI.

VNA est æterna essentia diuina, iuxta descriptionem positam, æternus Pater, Filius imago Patris, & Spiritus sanctus. Ac per se discernuntur, quoties diuinitas intra sese describitur. Sed cum